Національний технічний університет України
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Кафедра економіки
і підприємництва

ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ ТА МЕТОДИ ЇХ ВИМІРЮВАННЯ (ПО 29)

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	***Перший (бакалаврський)***
Галузь знань	***05 «Соціальні та поведінкові науки»***
Спеціальність	***051 «Економіка»***
Освітня програма	***Економіка бізнес -підприємства***
Статус дисципліни	***Нормативна***
Форма навчання	***заочна***
Рік підготовки, семестр	***4 курс, весняний семестр***
Обсяг дисципліни	***120 годин***
Семестровий контроль/ контрольні заходи	***Екзамен/ розрахункова робота***
Розклад занять	***http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx***
Мова викладання	***Українська***
Інформація про керівника курсу / викладачів	**Лектор:** к.е.н., доцент, Кривда Олена Віталіївна, 0979374212, *e-mail: elcandy@ukr.net* **Практичні: к.е.н., доцент, Кривда Олена Віталіївна, 0979374212, *e-mail: elcandy@ukr.net***
Розміщення курсу	**https://do.ipo.kpi.ua/course/view.php?id=2400**

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

В умовах ринкової економіки, коли підприємства здобувають самостійність як суб'єкти господарської діяльності, особливу актуальність здобуває формування в студентів системи знань сутності економічних ризиків, методів їх оцінки і мінімізації. Адже саме їм, майбутнім фахівцям у сфері економіки підприємства та підприємницької діяльності, стануть у пригоді знання щодо того, як чітко організувати діяльність підприємства в умовах невизначеності та постійних змін у навколишньому ринковому середовищі. В останнє десятиліття цей предмет став об'єктом пильної уваги, а з початком економічних реформ — і предметом, що потребує глибокого і всебічного вивчення при підготовці фахівців економічного профілю.

Курс "Економічні ризики та методи їх вимірювання" належить до комплексу економічних дисциплін, які вивчаються студентами економічних спеціальностей. Він відіграє суттєву роль у професійній підготовці спеціалістів.

Мета навчальної дисципліни. Метою навчальної дисципліни є забезпечення розуміння широкої гами економічних ризиків, що виникають у процесі господарської діяльності, урахування їх при прийнятті управлінських рішень і розробку заходів щодо зменшення їх впливу на показники ефективності функціонування підприємства та його господарський механізм.

1.1. Метою навчальної дисципліни є формування у студентів у межах фахових компетентностей спеціальності **здатностей:**

- здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію (ФК 11);

– поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків (ФК 14).

1.2. Основні **завдання** кредитного модуля.

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти після засвоєння кредитного модуля мають продемонструвати такі **програмні результати навчання**:

- розуміти принципи економічної науки, особливості функціонуванням економічних систем (ПРН 4);
- застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади) (ПРН 5);
- застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач (ПРН 8);
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати (ПРН 12);
- демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні (ПРН 15);
- виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків (ПРН 17);
- використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів (ПРН 19);
- вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб’єктів (ПРН 21).

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Курс «Економічні ризики та методи їх вимірювання» є нормативною навчальною дисципліною для студентів, які навчаються за освітньо-професійною програмою бакалавра «Економіка і бізнес».

У структурно-логічній схемі навчання зазначена дисципліна розміщена у 8 семестрі, коли студенти вже прослухали такі дисципліни, як «Економічна теорія», «Вища математика», «Теорія ймовірностей та математична статистика», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Економіка підприємства», «Статистика», «Економічний аналіз» тощо. Так, курс «Статистика» дозволяє студентам усвідомити такі поняття: математичне сподівання, дисперсія, стандартний відхил тощо; курс «Фінанси підприємства» – вивчити сутність фінансів; курс «Маркетинг» – розуміти суть аналізу факторів зовнішнього маркетингового середовища і СВОТ-аналізу.

Постреквізити: дисципліна забезпечує результативне проходження ПО 30 «Переддипломна практика».

3. Зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ГОСПОДАРСЬКИЙ РИЗИК, ПРИНЦИПИ ЙОГО КЛАСИФІКАЦІЇ ТА ОЦІНКИ

Тема 1.1. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності.

Тема 1.2. Сутність економічних ризиків як невід'ємної риси підприємницької діяльності.
Тема 1.3. Класифікація та види економічних ризиків.
Тема 1.4. Особисте ставлення людей до ризику.

.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ОЦІНКИ Й ЗНИЖЕННЯ ВПЛИВУ ЕКОНОМІЧНИХ РИЗИКІВ

Тема 2.1. Якісний аналіз ризику.
Тема 2.2. Кількісний аналіз ризику
Тема 2.3. Основи ризик-менеджменту.
Тема 2.4. Методи вимірювання економічних ризиків для зниження ступеня ризику.
Тема 2.5. Урахування ризику при прийнятті управлінських рішень.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Економічні ризики та методи їх вимірювання: рекомендації до вивчення дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за освітньою програмою «Економіка бізнес-підприємства» спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. О.В. Кривда. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 85 с. URL: https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49837.
2. Економічні ризики та методи їх вимірювання: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за освітньою програмою «Економіка бізнес-підприємства» спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. О.В. Кривда. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 85 с. (Гриф надано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол № 3 від 01.12.2022 р.) за поданням Вченої ради Факультету менеджменту та маркетингу (протокол № 4 від 28.11.2022 р.) https://ela.kpi.ua/handle/123456789/51728
3. Економічні ризики та методи їх вимірювання: Розрахункова робота [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за освітньою програмою «Економіка бізнес-підприємства» спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. О.В. Кривда, Н.А. Шевчук. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 55 с. URL: https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49838.
4. Стешенко О.Д. Ризикологія: Навч. посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 180 с.
5. Економічний ризик: методи оцінки та управління : навч. посібник / [Т. А. Васильєва, С. В. Лєонов, Я. М. Кривич та ін.] ; під заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, канд. екон. наук Я. М. Кривич. Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2015. 208 с.
6. Балджи М.Д. Економічний ризик та методи його вимірювання. Навчальний посібник. Харьків: Промарт, 2015. 300 с.
7. Калініченко З.Д. Ризик-менеджмент: навчальний посібник для здобувачів спец. 051 «Економіка» та 073 «Менеджмент». Дніпро: ДДУВС, 2021. 224 с.

Зазначені матеріали можна знайти в бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, на кафедрі економіки і підприємництва в 522 аудиторії 7 корпусу. Дані підручники дають змогу поглибити і закріпити знання отримані на лекціях та практичних заняттях.

Додаткова література:

1. Кігель В.Р. Ризикологія: теоретичні основи та прикладні задачі, моделі і методи: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. К.: Міленіум, 2017. 230 с.

2. Мороз В.М., Мороз С.А. Ризик-менеджмент: навч. посібник. Харків: НТУ «ХПІ», 2018. 140 с.
3. Robert Jarrow. The Economic Foundations of Risk Management. Theory, Practice, and Applications, 2017. 208 p. URL: https://doi.org/10.1142/10221.
4. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: Практичні заняття [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Економіка підприємства» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. О.В. Кривда, Н.А. Шевчук. Електронні текстові дані (1 файл: 107 Кбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 48 с.

Відповідно до тем, що вивчаються на лекційних та практичних заняттях, студенти повинні ознайомитися з відповідними положенням законодавчих та нормативних документів.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Методи навчання і форми оцінювання

Викладання та опановування освітньої компоненти ґрунтується на ряді методів навчання:

основні методи навчання: *лекції, практичні заняття, консультації, написання модульної контрольної роботи, індивідуальне завдання у вигляді розрахункової роботи, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами;*

загальні методи навчання: *проблемного викладу, інформаційно-рецептивний, проблемно-пошуковий;*

спеціальні методи навчання: *робота в малих групах, методи вирішення творчих завдань, аналітичні завдання, презентації, дискусія.*

Опанування здобувачами вищої освіти дисципліни передбачає вивчення теоретичного матеріалу з розв'язання практичних задач, які викладається на лекціях та пропонується здобувачам вищої освіти для самостійної підготовки. Ознайомлення з новою темою на практичному занятті передбачає короткий виклад теоретичних відомостей (нагадування здобувачам вищої освіти потрібної інформації з лекційного матеріалу, роз'яснення незрозумілих моментів тощо), розгляд особливостей розв'язання задач кожного типу, які супроводжуються поясненнями викладача. Під час вивчення матеріалу та при виконанні завдань застосовуються інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти (електронні презентації до лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять), доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережевих комунікаційних можливостей (інтернет-лекції, інтернет-семінари під час дистанційного навчання).

Засвоєння освітньої компоненти передбачає відповідні методи навчання та оцінювання, які забезпечать досягнення програмних результатів навчання:

Відповідність програмних результатів, методів навчання і форм оцінювання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонуванням економічних систем	Лекції, практичні заняття, консультації, написання модульної контрольної роботи, індивідуальне завдання у вигляді розрахункової роботи, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами. Загальні методи навчання:	Рейтингова система оцінювання, яка передбачає накопичення балів за: тести, комп'ютерні практикуми, модульну контрольну роботу, розрахункову
ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади)		

ПРН 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач	проблемного викладу, інтерактивний, проблемно-пошуковий. Спеціальні методи навчання: презентації, аналітична доповідь, дискусія, індивідуальні навчально-дослідницькі завдання	роботу. Підсумковий контроль – екзамен
ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати		
ПРН 15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні		
ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків		
ПРН 19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів		
ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів		

Тематика та структурно-логічна побудова курсу

Навчальним планом передбачено проведення 8 годин лекцій та 6 годин практичних занять, модульний контроль, розрахункова робота.

Тиждень навчання	***Назва розділів, тем***	**Розподіл годин**			***Опис занять***	***Навчальна діяльність та оцінювання***
		Л	**П**	**СР**		
1	*Тема 1.2. Сутність економічних ризиків як невід'ємної риси підприємницької діяльності*	*2*	*-*	*16*	***Л**: Сутність економічних ризиків як невід'ємної риси підприємницької діяльності (2)*	
2	*Тема 1.3. Класифікація та види економічних ризиків*	*2*	*1*	*16*	***Л**: Класифікація та види економічних ризиків (2)* ***П**: Класифікація та види економічних ризиків (1)*	***Н:** доповіді, дискусія* ***О:**індивідуальне*
3	*Тема 2.1. Якісний аналіз ризику*	*2*	*1*	*15*	***Л**: Якісний аналіз ризику (2)* ***П**: Якісний аналіз ризику (1)*	***Н:** доповіді, дискусія, робота в малих групах* ***О:**індивідуальне*

4	*Тема 2.2. Кількісний аналіз ризику*	*2*	*2*	*15*	***Л**: Кількісний аналіз ризику (2)* ***П:** Кількісний аналіз ризику (2)*	***Н:** аналітичні завдання, робота в малих групах* ***О:**індивідуальне*
5	*Розрахункова робота*	*0*	*1*	*12*		*Презентація отриманих результатів роботи*
5	*Модульна контрольна робота (МКР)*	*0*	*1*	*2*	*Передбачає аналітичні та тестові завдання*	
	Екзамен	*0*	*0*	*30*	*Виконання теоретичного, аналітичного завдань*	
Всього		***8***	***6***	***106***		

Примітка: Л – лекції, П – практичні заняття, Н – навчальна діяльність, О – оцінювання.

6. Самостійна робота студента

Навчальним планом передбачено 106 годин самостійної роботи. На самостійну роботу виноситься:

підготовка до аудиторних занять, до виконання модульної контрольної роботи, виконання розрахункової роботи, підготовка до складання семестрового контролю.

№ з/п	Обсяг годин	Вид самостійної роботи
1	**62**	Підготовка до аудиторних занять
2	**2**	Підготовка до виконання модульної контрольної роботи
3	**12**	Виконання розрахункової роботи
4	**30**	Підготовка до складання семестрового контролю у формі екзамену
Разом	**106**	

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є вільним, бали за присутність на лекціях та практичних не додаються, але вагома частина рейтингу здобувача вищої освіти формується через активну участь на лекціях та активності на практичних заняттях. Тому пропуск лекцій та практик не дає можливість отримати здобувачу вищої освіти бали у семестровий рейтинг.

Дистанційний режим навчання. У разі запровадження обмежень на відвідування університету, пов'язаних з введенням карантину або режиму воєнного стану в державі, освітній процес здійснюється у дистанційному режимі відповідно до Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188), Регламенту організації освітнього процесу в дистанційному режимі (https://profkom.kpi.ua/reglament-organizatsiyi-osvitnogo-protsesu-v-distantsiynomu-rezhimi) та Регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі (https://osvita.kpi.ua/node/148). У режимі дистанційного навчання заняття відбуваються у вигляді онлайн-конференції на платформі Zoom. Посилання на конференцію видається на початку семестру і розміщується в АС «Електронний кампус». З метою забезпечення якісної підготовки здобувачів, дистанційний курс дисципліни розміщено на Платформа

дистанційного навчання «Сікорський» (https://www.sikorsky-distance.org). Результати оцінювання висвітлюють у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача (https://ecampus.kpi.ua).

Правила поведінки на заняттях. На заняттях слід дотримуватись норм етичної поведінки визначених у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (https://kpi.ua/code). На території університету здобувачі мають поводити себе відповідно до Правил внутрішнього розпорядку (https://kpi.ua/admin-rule). В аудиторіях на лекційних та практичних заняттях, а також під час проведення занять у формі відеоконференції, користуватись мобільним телефоном потрібно у беззвучному режимі і тільки для пошуку необхідної для виконання завдань інформації, у т.ч. в інтернеті. Під час дистанційного режиму навчання слід використовувати інформацію, розміщену на Платформі дистанційного навчання «Сікорський» / Електронний кампус. На заняттях здобувачу вищої освіти дозволяється користуватися інтерактивними засобами навчання, в т. ч. виходити в інтернет із метою пошуку навчальної або довідкової інформації, якщо це передбачено тематикою завдання.

Позааудиторні заняття та залучення професіоналів-практиків. Під час вивчення дисципліни можливі позааудиторні заняття, що включають відвідування науково-практичних заходів, лекторів, тренінгів в межах тематики дисципліни. Для опанування і поглиблення практичних навичок для спільного проведення занять можуть бути запрошенні професіонали-практики (стейкхолдери).

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті. Порядок визнання таких результатів регламентується Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті (https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179). Можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. В такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання.

Правила захисту індивідуальних завдань. Індивідуальним завданням з курсу є розрахункова робота. Вона виконується протягом семестру згідно методичних рекомендацій (методичні вказівки щодо виконання: https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49838). Перевірка розрахункової роботи здійснюється згідно РСО. Представлення результатів відбувається на останньому практичному занятті семестру з метою їх уточнення. Максимальні бали отримуються у разі правильного виконання усіх завдань розрахункової роботи, наявності аналітичних обґрунтувань та змістовних висновків щодо отриманих результатів. Розрахункова робота може бути відхилена викладачем, у разі надання на перевірку з порушенням термінів виконання, наявних суттєвих зауважень до результатів або оформлення. За наявності плагіату розрахункова робота не приймається для перевірки.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів. Заохочувальні бали здобувач вищої освіти також може отримати за поглиблене вивчення окремих тем курсу, що може бути представлене у вигляді наукових тез, наукової статті, презентації тощо; за участь у студентських олімпіадах та конкурсах наукових робіт згідно тематики курсу (10% від суми стартових балів: 5 балів). Штрафні бали нараховуються за несвоєчасне виконання індивідуального семестрового завдання (розрахункової роботи). Заохочувальні та штрафні бали не входять до основної шкали РСО, а їх максимальна сума складає 5 балів.

Політика оцінювання контрольних заходів. Оцінювання контрольних заходів здійснюється згідно з Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (https://osvita.kpi.ua/node/37), Положення про поточний та семестровий контролі результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32). Нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу складає не менше 60% від балів, визначених для цього контрольного заходу, а негативний результат оцінюється в 0 балів.

Поточний контроль проводиться як оцінювання результатів навчання здобувачів на основі поопераційного контролю та накопичення рейтингових балів за виконання завдань у процесі навчання відповідно до РСО.

Календарний контроль для студентів 4 курсу весняного семестру не передбачений.

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену за РСО-2 (другого типу), що передбачає оцінювання виконаних завдань впродовж семестру (стартова складова) та оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача під час проведення семестрового контролю на екзамені (підсумкова складова). Результати оцінювання висвітлюються у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача (https://ecampus.kpi.ua).

Політика дедлайнів та перескладань. МКР складаються лише у призначений день. Якщо контрольні заходи, або виконання завдань пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), надається можливість додатково скласти завдання протягом найближчого тижня. Невиконання завдань, а також порушення термінів їх виконання з неповажних причин не надасть можливості набрати відповідні бали рейтингу. Порядок ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32). Здобувач, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177).

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Здобувачі вищої освіти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень. У випадку незгоди здобувача з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою, визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182).

Політика щодо академічної доброчесності. Необхідним під час виконання завдань з дисципліни є дотримання політики та принципів академічної доброчесності (https://kpi.ua/academic-integrity), які, у тому числі викладено у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (https://kpi.ua/code), Положенні про систему запобігання академічному плагіату в КПІ ім. Ігоря Сікорського (https://osvita.kpi.ua/node/47). У разі виявлення дублювання робіт, плагіату роботи отримують нульовий рейтинг. У разі виявлення неналежних посилань за результатами перевірки на наявність запозичень, індивідуальні завдання не оцінюються і повертаються здобувачу на доопрацювання.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Оцінювання передбачає застосування рейтингової системи другого типу згідно Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (РСО-2) (https://osvita.kpi.ua/node/37). Розмір стартової складової дорівнює 50 балів, екзаменаційної складової – 50 балів. Максимальний сумарний рейтинг за курс – 100 балів. Нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу складає 60% від його рейтингового балу.

Контрольні заходи та критерії їх оцінювання

8.1. Поточний контроль (max 50 балів)

*8.1.1. **Робота на практичних заняттях (max 25 балів)***

1. *Відповіді на практичних заняттях*: відповіді на запитання з теми лекції, участь в дискусіях, у тому числі за результатами аналізу ситуацій, обговореннях, відповіді під час усного опитування, аналітичні доповіді (3 відповіді – max 10 балів). *Розрахунок за одну відповідь:*

4 бали
- активна робота, повні відповіді під час опитування;

2 бали • робота з доповненням до відповідей інших здобувачів;
0 балів • пасивність

2. О*працювання творчих, аналітичних, навчальних завдань:* творчі, навчальні, аналітичні завдання, у тому числі, виконані під час роботи у малих групах з презентацією результатів на практичних заняттях (3 завдання – max 15 балів). *Розрахунок за одне завдання:*

5 бали • якісно виконане завдання, результати обґрунтовані і доведені;
2 бали • завдання виконано з неточностями, або частково, що має вплив на результат;
0 балів • завдання не виконане.

8.1.2. ***Модульна контрольна робота (max 10 балів)***

Модульна контрольна робота містить: теоретичне питання (одне питання 4 бали), аналітичного завдання/задачі (8 балів).

Розрахунок балів за одну контрольна роботу:

12 балів *1)* викладено теоретичні питання всебічно, безпомилково і логічно;
2) виконано тестові завдання правильно;
3) аналітичне завдання виконане правильно, результати обґрунтовані

8-11 балів *1)* викладено теоретичні питання безпомилково, достатньо повно і без ознак плагіату;
2) тестові завдання виконано з 1 помилкою;
3) витримано логіку вирішення аналітичного завдання, але припущено несуттєвих помилок

3-7 бали *1)* викладено теоретичні питання не повністю, основні аспекти розкрито;
2) виконано не всі тестові завдання правильно;
3) допущено помилки при виконанні аналітичного завдання, відповідь не обґрунтована, завдання виконане на основі припущень

0 балів завдання контрольної роботи не виконані, або виконані неправильно

8.1.3. ***Індивідуальне завдання – виконання розрахункової роботи (max 15 балів).***

Розрахунок балів за виконання розрахункової роботи:

17-18 балів • розрахункову роботу виконано у повному обсязі з належним аналізом та обґрунтуванням отриманих даних;
15-16 балів • розрахункову роботу виконано у повному обсязі з незначними помилками, які суттєво не впливають на її результат;
13-14 балів • розрахункову роботу виконано з помилками, які мають вплив на її результат, обґрунтування та висновки;
11-12 балів • розрахункову роботу виконано не у повному обсязі, є грубі помилки у розрахунках, отримані дані не обґрунтовано;
• розрахункову роботу не зараховано, наявний плагіат, дублювання з іншими роботами або розрахункову роботу не виконано
0 балів •

8.3. Семестровий контроль (письмовий екзамен) (max 50 балів)

Умовою допуску до складання підсумкового екзамену є стартовий рейтинг (п. 8.1.1-8.1.3) не менше 30 балів.

Розрахунок балів за виконання завдань екзаменаційного білету:

- теоретичні питання (2 питання – 20 б.) мають на меті виявити рівень знання матеріалу в цілому:

10 балів – відповідь на питання викладено правильно, всебічно, безпомилково і логічно;
7 бали – відповідь на питання викладено не достатньо повно, проте основні аспекти розкрито;
3 бали – відповідь не розкриває ключових елементів у викладі, здебільшого ґрунтується на власних припущеннях або розмірковуваннях, а не на знанні матеріалу;
0 балів – немає відповіді.

- аналітичне завдання (30 б.). Передбачає виконання одного завдання або задачі:

27-30 балів – продемонстровано знання матеріалу і вдало його застосовано для аналізу та доведення аналітичного завдання, наведено висновки з застосуванням набутих знань та вмінь;
18-26 балів – аналітичне завдання пояснене вірно, логічно, однак не наведено висновків за результатами або допущено помилки у твердженнях, поясненнях або доведенні;
10-17 балів – аналітичне завдання виконане, але визначене рішення не містить чітких обґрунтувань відповідних набутим навичкам пройденому курсу;
0-9 балів – завдання не виконано

Максимальний бал за курс – 100 балів.
Відповідність рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Бали	Оцінка
100…95	Відмінно
94…85	Дуже добре
84…75	Добре
74…65	Задовільно
64…60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань, для підготовки до семестрового контролю:

1. Сутність та необхідність управління ризиком.
2. Підприємницький ризик.
3. Види ризику та критерії їх класифікації.
4. Теоретичні підходи до визначення ризику.
5. Особливості прояву ризику в сучасних умовах.
6. Основні характерні риси економічного ризику.
7. Функції ризику та особливості їх реалізації в підприємницькій діяльності.
8. Теоретична сутність і наслідки екологічних ризиків.
9. Визначення проблеми складності класифікації ризиків.
10. Порівняльний аналіз статистичних і динамічних ризиків.
11. Чинники, що зумовлюють виникнення ризикової ситуації для підприємства.
12. Фінансові ризики та види їх прояву.
13. Особливості комерційних ризиків у діяльності торговельного підприємства.
14. Порівняльна характеристика статичних та динамічних ризиків.
15. Виробничий ризик у діяльності промислового підприємства.
16. Переваги й недоліки кількісних методів оцінювання ризиків.
17. Характеристика комплексного оцінювання ризиків.
18. Порівняльний аналіз кількісних і якісних методів аналізу ризику.
19. Зарубіжний досвід методу експертних оцінювань.
20. Використання комп'ютера для оцінювання ризику.
21. Чинники, що обумовлюють вибір методу оцінювання економічного ризику.
22. Характеристика та особливості кількісних методів оцінювання економічних ризиків.
23. Методи експертних оцінювань, особливості його використання для оцінювання економічного ризику.
24. Інтегральне оцінювання економічного ризику.

25. Комплексний підхід до оцінювання економічного ризику.
26. Вплив суб'єктивного фактора на оцінювання економічних ризиків підприємства.
27. Інформаційне забезпечення та його роль в об'єктивізації оцінювання економічних ризиків.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доценткою кафедри економіки і підприємництва, к.е.н., доценткою

Кривдою Оленою Віталіївною

Ухвалено кафедрою економіки і підприємництва (протокол № 22 від 18.06.2024)

Погоджено Методичною комісією факультету менеджменту та маркетингу (протокол № 10 від 24.06. 2024)